

չարիքներու լոկ նկատողութիւնը, և ոչ արարքին ու անոր բերելիք շահին խղճամիտ կշիռը կը զօրեն վերջապէս ճշտել՝ թէ արդեօք բարոյապէս օրինաւոր է, կամ ինչ ինչ իրական պարագաներուն մէջ նաեւ պարտաւորիչ (բաւական է որ միշտ յաջողութեան հիմնուած հաւանականութիւն մը ըլլայ) ուժի զօրութեամբ ետ մղելը նախադրեալ թշնամին:

Բան մը սակայն ստոյգ է, խաղաղութեան պատուիրանին աստուածային ըլլալը: Անոր վախճանը մարդկութեան աստացումքներուն պաշտպանութիւնն է, իբրեւ Ստեղծողին աստացումքները: Արդ, այս աստացումքներէն ոմանք՝ այնքան հարկաւոր են մարդկային բնականացութեան որ անարդար յարձակումի գէժ անոնց պաշտպանութիւնը անտարակոյս օրինաւոր է բոլորովին. այս պաշտպանութիւնն ընելու պարտաւոր է նաեւ ազգերու համաձայնութիւնը, որ պարտք ունի առանձին չձգելու յարձակումի ենթարկուած ժողովուրդը: Այդպիսի պարտքի մը անխուսափելի գործադրութիւնը պիտի ծառայէ յարձակողը վհատեցնելու, և հետեւեալ խափանելու պատերազմը կամ գէթ՝ չարագոյն պարագային, տառապանքները կարճատեւ ընելու:

Այս կերպով կը սրբագրուի « եթէ խաղաղութիւն կ'ուզես՝ պատերազմի պատրաստուէ » առածը, ինչպէս նաեւ « խաղաղութիւն աւելն գնով » բանաձեւը: Կարեւորը՝ խաղաղութեան անկեղծ և քրիստոնէական կամքն է, զոր ունենալու զմեզ կը ստիպեն վերջին պատերազմի աղէտներուն տեսքը, ընդարձակ գերեզմանատուններէն լուռ բարձրացող նշովքները, ուր անվերջ կարգերով շարուած են իր զոհերուն շիրիմները, գերիներու և տարագիրներու տակաւին չգոհացուած աղէկէզ կարօտը, շատ մը քաղաքական ձեռքակալուածներու տագնապը և լքումը՝ յոգնած անարդար հալածանքէն: Բայց՝ դեռ աւելի պէտք է խորախուսէ զմեզ խաղաղութեան աստուածային պատուիրանին ազգու ձայնը, աստուածային Մանուկին քաղցրօրէն խորաթափանց նայուածքը:

Լսեցէք, Հեթանոսներու Առաքեալին սքանչելի խօսքերը, ծննդեան գիշերին զօղանջող զանգակներու նման. նախապէս ինքն ալ ստրուկ ցեղային և ազգային ամբարտաւանութեան խեղճուկ նախապաշարունակներու, որոնք իրեն հետ խորտակուեցան Դամասկոսի ճամբուն վրայ. « Եա (Յիսուս Քրիստոս) է խաղաղութիւն մեր, որ արար գերկոսեան մի... սպան զթշնամութիւն յանձին իւրում, և եկն աւետարանեաց խաղաղութիւն ձեզ հեռաւորաց, և խաղաղութիւն մերձաւորաց » (Եփես. Բ. 14-17):

Եա է մեր խաղաղութիւնը, որ երկու ժողովուրդները միացուց... իր անձին մէջ սպաններով թշնամութիւնը, և եկաւ խաղաղութիւն աւետելու ձեզի՝ որ հեռաւորներ էիք, և խաղաղութիւն անոնց՝ որ մերձաւորներ էին:

Ուստի Մենք այս պահուս, Մեր ձայնին բոլոր զօրութեամբ կ'երգուենցընենք ձեզ, սիրելի որդեակներ բոլոր աշխարհի, աշխատեցէք խաղաղութեան համար Փրկչին սրտին համաձայն: Բոլոր ուղղամիտ հոգիներու հետ, որոնք ձեր շարքերուն մէջ չըլլալով հանդերձ՝ միացած ու հաղորդ են ձեզի այս զաղափարականին ձկառումին մէջ՝ գործակցեցէք խաղաղութեան քրիստոնէական կամքը ծառայելու և յաղթանակել տալու:

Օստերլաթորէ ումանոյ,
Թ. 300. - 25 Դեկտմ. 1948

Թրգմ. Հ. Ս. Ա.

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

Ա.Զ.Գ.Ա.Պ.Ա.Հ.Պ.Ն.ՈՒՄԻ ՀԱՐ՝

ԴՊՐՈՑ ԵՒ ՄԱՄՈՒԼ

(ԱՄԱՆՈՐԻ ԹԵԼԱԳՐՈՒԹԻՒՆԵՐ)

Վարագոյրը կրկին իջաւ փակելու՝ անցնող տարին եւս յաւիտեականութեան գիրկը: Տարիներն այսպէս կը քաւալին տանելով իրենց հետ հեւքը վիրաւոր մարդկութեան՝ դէպի անծայրածիր հորիզոնները անցեալ պատմութեան, ուր ամէն ինչ կ'երթայ վերջանալ: Հակառակ այս ցաւատանջ իրականութեան՝ մենք կը մտնենք կրկին նոր տարիի մը սեմէն ներս՝ երջանիկ ապագայի մը յոյսերով օրօրուն:

Մարդկային սեռի հսկայ զանգումին մէջ՝ մեր ազգը որ փոքրիկ հատ մ'է մանանուխի, բաժնուած զանազան հողամասերու վրայ, բաժնուած զանազան խտրութիւններով կրօնական, քաղաքական ու ընկերային՝ կը տառապի իր կարգին իր սեփական ցաւերով, որոնց ուշադրութիւն դարձնելու ենք ամէնգնիս միանակատ, գիտակից՝ թէ ամէն ժամանակներէ աւելի այսօր պէտք ունինք միութեան՝ դարմանելու համար տառապանքի փամբուն վրայ բացուած մեր վերքերը:

Կեանքի, կեանքականութեան ապացոյց փնտռել աւելորդ է. կը բաւէ ակնարկ մը նետել մեր Սփիւռքի հայ գաղթավայրերուն՝ համոզուելու համար թէ ի՞նչքան եռանդ ու կորով կայ տակաւին հին ազնուական ազգի մը սա վայրավատին բեկորներուն մէջ, որ կը ջանան մղել նգնաժամային պայքար՝ բնաջնջումի, ճուլումի ահաւոր սպառնալիքներուն դէմ: Կը ջանանք այո՛, մղել այդ պայքարը, յաճախ առանց շօշափելի արդիւնքներու, բայց կը մղենք. անհրաժեշտը այդ է: Եթէ մղուած պայքարին համապատասխան արդիւնք անգոհացուցիչ է, պատճառները զանազան են. կամ հիւրընկալող երկրին ուժեղ եւ գերազանցօրէն բարձր քաղաքակրթութիւնն է, որմէ կը նուաճուի մերինը, եւ կամ դարուս տիեզերական հիւանդութիւնը, որ մեղկացուցիչ շպար մը ձգած առհասարակ սրտերու եւ հոգիներու կեանքին մէջ, կը հեռացնէ լրջութեան հորիզոններէն. կամ թէ մեր անկազմակերպութիւնն է, գլխաւոր եւ թերեւս միակ պատճառը՝ անորոշ ու տարտամ մեր քայլերուն: Դրամագլուխ, նպաստ մեծահարուստ-

ներու կողմէ եւ նիւթական անհրաժեշտ միջոցներ անշուշտ չեն պակսիր. չեն պակսիր մտաւորականներ, եկեղեցական հաւաքականութիւններ, ընկերային միութիւններ, կարող գլուխ անցնելու ծրագրի մը իրականացման, բայց անոնց ալ կը պակսի փաշայերանքը յանախ, միշտ ակնարկուած միութեան պակասէն:

Ընկերային-կրթական կազմակերպութիւններէն աւելի՝ մըշակութայինը կը գործէ ամէնէն առաջ ներկայիս. «Բազմավէպ»ի հարիւրամեակին տօնախմբութենէն վերջ, «Հայրենիք»ի 25-ամեակը, եւ այս տարի ալ «Ժամանակ»ի 40-ամեակը ապացոյցներ են թէ հայ ժողովուրդը կայ եւ կը գործէ, թէ կան գրագէտներ, հայ գրի մշակներ: Անցնող տարւոյն ընթացքին միայն՝ ֆննցեղէ ու տեսէֆ ֆանի թերթեր հրապարակ իջան բաց մը գոցելու, կարօտութիւն մը լեցնելու համար գաղութներու կեանքին մէջ: Գահիրէի աւանդապահները հանեցին *Ջահալիթ* շաբաթաթերթը, Իրաքահայութիւնը իր *Գոյամարտը*, Շրուքարտի գաղթական հայութիւնը իր *Ալիք*, *Բանրէր* շաբաթաթերթերը եւ *Ջարթօնք* ամսագիրը, պարգապէս յիշելու համար մէկ ֆանին անոնցմէ՝ որ նոր ծիւերու պէս մեր գրական անդաստանին վրայ կ'երեւին ամէն օր, ամէն եղանակին: Մէն մի թերթ պէտք մը լրացնելու, գաղափարական մը պաշտպանելու համար է. Իրաքի հայ գրողները կու գան կը խմբուին իրենց *Գոյամարտին* շուրջ, որովհետեւ ազգային տագնապէն բռնուած են, մտահոգուած՝ հայ սերունդը փրկելու աշխատելով, որ ամէնէն մեծ վտանգը սկսած է ստեղծել նաեւ հոն, ուր կը կարծէինք թէ արեւելի արեւուն տակ ըլլալով՝ մեծապէս նպաստաւորուած են ազգապահպանման պայքարին համար, ֆան Եւրոպական ոստաններուն մէջ ապաստանած հայերը: Եթէ *Գոյամարտը* գոյութեան պարտադրական պայքարը մղելու անհրաժեշտութիւնը կը զգայ, *Ջահալիթ*-ը անշուշտ լոյսի կարօտով կը տուայտի նախ իրեն համար եւ յետոյ գայն սփռելու իր գաղութին մէջ: Անուններն իսկ այս նորաբողբոջ թերթերուն կը պարունակեն ձկնամետեր որ հասարակաց են բոլոր գաղութներուն, *Սալթար Գոյութեան* եւ *Սալթար Լոյսի կարօտութեան*: Ամերիկա, Սիւրիա եւ Լիբանան, Եգիպտոս, Իրաք, Ֆրանսա իրենց ծոցին մէջ ունին արտասահմանեան հայութեան մեծագոյն զանգուածը՝ ենթակայ կորուստի ոչ շատ հեռաւոր ապագայի մը մէջ, եթէ տեղական կազմակերպութիւններ չգան զօրացնելու ազգապահպանումի անհրաժեշտ գործը: Հայութիւն, ազգասիրութիւն, կրօնական եւ ազգային առողջ դաստիարակութիւն, բռնեք ու բացատրութիւններ են որոնց հանդիպած ենք ու կը հանդիպինք մեր օրաթերթերուն եւ

պարբերաթերթերուն մէջ, որոնց մասին լրջօրէն մտածողներ շատ քիչ են: Ատոնք են սակայն, որ կը կազմեն կենսական գիծերը մեր գոյամարտին եւ լուսաւորութեան բոլոր ձեռնարկներուն:

Հայութիւն, մեր ցեղին ձայնն է, մեր արիւնը որ կը խօսի մեր մէջ, որ մեր երակներուն մէջէն կը վազէ, ո՛ր օտար ափի վրայ ալ ապաստանած ըլլանք պէտք է խօսի մեր մէջ այդ ձայնը, խանդավառէ մեր էութիւնը, ոգեղինացնէ մեր բոլոր ուժերը, վասնզի ի՛նչ կուսակցութեան կամ ֆաղափական դաւանանքի ալ պատկանի իւրաքանչիւրը՝ նախ զաւակն է իր ազգին: Ազգը վեր է կուսակցութիւններէ:

Ազգասիրութիւն, գիտակից հայրենասիրութիւնն է, արդիւնքը կրթութեան սրտի եւ մտքի: Չի բաւեր արիւնով միայն զգալ թէ մասն ենք հին, արիական ու ազնուական ցեղի մը՝ որ եղան մեր նախնիքը, այլ կը պահանջուի անհրաժեշտօրէն համոզումը՝ թէ բոլոր ազգայինները մեր եղբայրներն են, թէ միութիւնը եւ համերաշխութիւնը պիտի ըլլայ մեր դրօշը ամէն կլիմայի տակ եւ ամէն միջավայրի մէջ: Ազգասէրը կը խրտչի անիմաստ եւ փուն պայքարներէ, որ կը ծառայեն սրտերն ուժանցնելու, հոգիները պաղեցնելու իրարմէ. ընդհակառակն կը ջանայ հաւաքել զանոնք շուրջը միակ գաղափարականի մը որ կը ջերմացնէ զամէնք միեւնոյն սիրով եւ զգացումով: Ազգակրօնը ջերմացնէ զամէնք միեւնոյն սիրով եւ զգացումով: Ազգասիրութիւնն այն կենսական ազդակն է, որ բոլոր գաղութներու հայութիւնը նոյն ծրագրի, նոյն ուղղութեան վրայ կը միացնէ, անխորտակելի թումբ մը դարձնելով գայն: Միութիւն եւ համերաշխութիւն պտուղն է ճշմարիտ ազգասիրութեան, որ ի յայտ պէտք է գայ մանաւանդ մամուլի կեանքին մէջ՝ խուսափելով ազգակործան վէճերէ, որոնց մէջ կամայ ակամայ կը սպրդին միշտ յարգանքի պակասներ Հեղինակութիւններու դէմ, ինչպէս վերջին շրջանիս գայթակղական գրավէճով՝ որ տեղի ունեցաւ մերք ընդ մերք կարգ մը թերթերու կողմէն ընդդէմ Հայ Կաթոնիկէ Համայնքին գլուխ՝ Վսեմ. Գեղեթի. Կաթողիկոս-Պատրիարքին՝ Կարդ. Գրիգոր Աղաջանեանին հանած երկու շրջաբերական կոնդակներու առթիւ, վիրաւորելով այնքան սրտեր եւ հոգիներ ընդունայն տեղ: Այդ կոնդակները որ կը բխէին կրօնական խոր ընդունայն տեղ: Այդ կոնդակները որ կը բխէին կրօնական խոր ընդունայն տեղ, ինքնին ազգասիրութեան մէկ երեսը, մէկ տեհամոզումէ մը, ինքնին ազգասիրութեան մէկ երեսը, մէկ տեհամոզումէ մը, որ կը պարզէին, անթափանցելի շատերուն, որոնց մէջ միակողմանի հայեցակէտը բոյլ չէր տար հանդարտ աչքով մը դիտելու աւելի լայն տեսողութեամբ մատնանշուած հեռապատկերը:

Եթէ կը թերանանք ճշմարիտ ազգասիրութեան մէջ՝ ատիկա

պէտք է վերագրել կրօնական եւ ազգային առողջ դաստիարակութեան մը պակասին: Ահա երրորդ կարեւոր կէտը որ հարկ է գրաւէ մեր ուշադրութիւնը: Կրօնական դաստիարակութիւնը պիտի սորվեցնէ մեր սերունդին յարգանքի պարտականութիւն՝ նախ խղճի ճայնին եւ ապա կրօնական Հեղինակութեանց հանդէպ, պիտի սորվեցնէ կառչիլ նշմարտութեան ճայնին, գործառնագած ենք մեր նախահաւերէն, մեր ստուգապէս մեծ եւ պաշտելի հայրապետներէն, պիտի սորվեցնէ փարիլ այն հաւատքին՝ որուն համար այնքան մարտիրոսներ քափեցին իրենց արիւնը մեհեաններու առջեւ կամ պատերազմի դաշտերուն վրայ: Երբ կրօնական դաստիարակութեան գայ միանայ նաեւ ազգայինը, որ պիտի կայանայ տոհմային արժէքներու ծանօթացումին, մայրենի լեզուին խանդաղատանքին մէջ՝ այն ատեն հայ պատանին կամ երիտասարդը պիտի ըլլայ այն պատուական հայ ֆաղափացին, որուն վրայ կրնանք յենուլ եւ ակնկալել իրմէ ազգային կատարեալ վերանորոգման գործը: Այսօր ցաւ ի սիրտ կը նկատենք որ հայրենի ուսուցման հարկը օրէ օր կը դադրի համարուելէ այնպէս կենսական՝ ինչպէս ատեն մը, երբ տակաւին Երուսական միջավայրերու հօր ու ընկլուզիչ ազդեցութիւնները չէին նուաղեցուցած սէրը դէպի ազգային հոգին, դէպի ազգային լեզուն: Հայութեան *Միջնաբերդը* այսօր հայերէնն է, ո՞վ կրնայ ժխտել այս երեւոյթը մեր ներկայ ազգապահպանման պայմարին մէջ. հայերուս մեծագանգուած ամբողջութիւնը կ'ապրի դեռ Հայաստանէն դուրս, ըլլա՛յ Ռուսաստան՝ ուր քիչ բացառութեամբ հայեր՝ ռուսերէնէ դուրս գիտեն խօսիլ ու գրել հայերէն, ըլլա՛յ Ամերիկա եւ Ֆրանսա, ուր անժխտելի է անգլիերէնի եւ ֆրանսերէնի գործած նախնիքը հայերէնի վրայ: Այս տեսակ միջավայրերու մէջ (եթէ չուզենք նկատի առնել նաեւ արաբական երկիրներու մէջ բնակող հայութեան գրեթէ նոյնքան աւաղելի կացութիւնը) մայրենի լեզուի ուսուցումը կը սկսի պակսիլ ամէնէն առաջ ընտանեկան յարկերու տակ, երբ մայրեր ինքնին օտար լեզուով կը բանան առաջին անգամ իրենց զաւակներուն շրթները. ո՞ր քողումք պակասը ազգային Ծաղկոցներու, Նախակրթարաններու՝ ուրտեղ մանուկներ պիտի հրահանգուէին տոհմային գոյնով եւ նկարագրով. լեզուին յարակից ազգային պատմութեան ու գրականութեան պակասը՝ որ պիտի ծառայէր հրահրելու հոգիները, անհրաժեշտ մասը կազմելով ազգային դաստիարակութեան, երբե՛ք անտեսելի: Արտասահմանեան հայութիւնը եթէ հարկ եղածին պէս չկազմակերպուի, քաղաքականօրէն դատապարտուած է կորսուելու: Ու այն ա-

տեն պիտի իրականանայ բուն ազգային աղէտը, մեծ ջարդը՝
 ո՛չ քէ քշնամիին սուրով, այլ մեր իսկ ձեռքով եւ անհոգու-
 քեամբ, եւ Մայր Հողին վրայ վերապրած բուռ մը հայեր պիտի
 գրեն ամենամեծ ազգային ողբերգական տոամբ: Աւաղելի՛ մա-
 նաւանդ անոր համար որ Հայ Սփիւռքը ապագայ մեծ Հայաս-
 տանի մը ամէնէն կենսունակ ուժերէն մին ըլլալու սահմանուած,
 եւրոպական մշակոյթի ու քաղաքակրթութեան բարիքներով առ-
 լըցուն, գոյութիւն պիտի չունենայ եւ երբեք պիտի չկարենայ
 նպաստել անոր կառուցումին եւ բարձրացումին:

Այս ահաւոր վտանգէն որ կը սպառնայ ամէն կողմէ, եւ որ կը ճկտի միակ վախճանի մը այն է՝ *այլասերում*, մեզ կրնան փրկել տակաւին ԴՊՐՈՅՆ ու ՄԱՄՈՒԼԸ: Անշուշտ չկայ մէկը որ ժխտէ Դպրոցին անհրաժեշտութիւնը մեր ներկայ աստանդա-կան վիճակին մէջ: Եգիպտոսի, Լիբանանի եւ Սիրիոյ, Պալստի-հայութիւնը դեռ ոտքի վրայ կը պահէ իր հիմէն մնացած ուսու-մնաբաններէն մէկ քանին, որոնց վրայ աւելցած են քանի մը ու-րիշ հաստատութիւններ ալ, սակայն միւս գաղութներու մէջ ծաղկոցներու, Նախակրթարաններու, Միջնակարգ վարժարան-ներու պակասը մեծապէս զգալի է: Ֆրանսայի մէջ միակ միջ-նակարգ հայ վարժարանը՝ որ այնքան բարիք կը տփռէ՝ Սամուէլ Մուրատեանն է, որ իր նեղ սահմաններուն մէջ փրանսահայ պա-տանեկութիւնը կը բարձրացնէ տոհմային դաստիարակութեամբ ճշմարիտ ազգայիններու կարգին՝ ներշնչելով անոնց ազնուական գաղափարականներու հարուստ ժառանգութիւնը: Աղջկանց կազ-մակերպեալ վարժարան մը, որ նոյնքան եւ աւելի հարկաւոր է, հազիւ սկսած է հոն գործել: Ֆրանսայէն դուրս ուրիշ երկիրներու մէջ եւս, ուր ապաստանած են հայեր, միշտ զգացուած է պակասը բարձրագոյն ուսումնաբաններու:

Բարձրագոյն ուսումնարաններէ.
Բացի թաղական մանր կրթարաններէ, Ամերիկայի կարեւոր
կեդրոններու մէջ չկան հայ միջնակարգ վարժարաններ, ուր տե-
ղական կրթութեան հետ հայ պատանին կարենար ստանալ ազ-
գային գիտակից զարգացում մը: Սակայն նշանակելի եւ ուրա-
խալի եղելութիւն մ'է միւս կողմէն՝ որ յետ Նիւ Եորքի Գոլոմ-
փալի համալսարանին՝ հայերէնի դասընթացքի բեմ հաստատուած
է մաեւ Հարվըրտ համալսարանին մէջ, փրկելու այսպէս վերջին
պահուն ամերիկահայ երիտասարդութեան համար հայկական
լեզուի եւ մշակոյթի թերին: Գիշերային դասախօսութիւններն
ալ, որ ընդհանրապէս այսպիսի միջավայրերու մէջ կը կա-
տարուին, անշուշտ կ'ունենան իրենց օգտակարութիւնը, բայց

շատ քերի եւ շատ նախնական եղանակով մը, որ կը մմանի առանց
հիման տուներու: Երբ մայրենի կաթին հետ ջամբուած մայրենի
լեզուն Ծաղկոցներու եւ Նախակրթարաններու միջոցաւ ունենայ
իր ամբողջացումը, եւ միջնակարգ վարժարաններով իր կատա-
րելագործումը՝ այն ատեն է միայն որ մենք պիտի ունենանք
իրենց լեզուն սիրող, իրենց լեզուն խօսող հայ երկսեռ երիտա-
սարդութիւն մը՝ գրաւական *Հայ Ընտանիքի*: Այս պակասը կը
լրացուի անշուշտ կազմակերպութեամբ եւ մանաւանդ ընձեռնիք
միջոցներով մեր մեծահարուստներուն, որոնք կարող են այդ
անհրաժեշտ ձեռնարկին նպաստել եթէ ուզեն: Մեղադրելի չեն
անշուշտ ծնողներ, որոնք նակատագրի հովէն մղուած ինկած
են արեւմտեան եւ ամերիկեան աշխարհներու գօտիին տակ, բայց
կը կարծենք թէ իրենց ազգասիրութեան մէջ կը քերական ընդ-
հակառակն այն ծնողները, որոնք արեւելեան Հայ Սփիւռքը կը
կազմեն եւ ուր ազգային բաւականաչափ վարժարաններ կան ու
կը գործեն, երբ դրամական տեսակէտներու համար, եւ կամ օ-
տարսիրութեամբ մը, որ ներելի չէ, իրենց գաւակները եւրոպա-
կան դպրոցները կը դնեն, ուր գիտեն թէ չկայ ազգային դաս-
տիարակութեան մը անփոխարինելի բարիքը:

Մամուլը յետ 'Դպրոցի' հայ ժողովուրդի կրթութեան ամենալայն միջոցն է: Մամուլի բարձրութեան համաձայն է իրա-
ֆանչիւր ժողովուրդի մտաւորական բարձրութիւնն ալ: Այն եր-
կիրները, ուր լրագրութիւնը զարգացած է եւ դրուած լուրջ ու
գիտական հիմերու վրայ, ողջմտութեան սահմաններուն մէջ առ-
նուած ազատութեամբ մը, կարելի է նկատել ամէնէն յառաջա-
դէմները ազգերու մէջ: Հայոց ֆոլ լրագրութիւնը սկզբնաւորու-
թեան թուականով եւ արտադրութեան ֆանակով, — պահելով
ամէն համեմատութիւն եւ չափ, — առաջիններէն է, բայց զար-
գացման տեսակէտէն նկատուած, այն չէ ինչ որ է եւրոպական
ազգերու ֆոլ. մեր լրագրութեան կը պակսի յաճախ գիտութիւն,
լրջութիւն. բացի ֆանի մը քերքերու խմբագրութիւններէն, շա-
տերու ֆոլ կը պակսի հայերէնի իսկ կատարեալ ծանօթութիւնը,
եւ այդ պատճառաւ շարադրութեան սխալներ, ուղղագրութեան
վրիպակներ, անխնամ ու կիսատ մնացած տողեր յաճախ մեր
աչֆերուն կը հանդիպին եւ որոնց մասին շատ անգամ առիթ ու-
նեցած ենք թերթիս սիւներուն մէջ անդրադառնալու: Մեր օրա-
գիրները եւ պարբերաքերքերը պայջֆարիլ կը սիրեն, չեն խորհիր
որ ժողովուրդ մ'ունին իրենց դիմացը կարօտ գիտութեան եւ լոյ-
սի: Միտք չունինք հոս բնականաբար այս տողերն արձանագրած

պահերնուս վիրաւորել ոչ մէկ խմբագրական մարմին, այլ պար-
զապէս նկատողութեան առնել իրողութիւններ, զոր ամէն օր կը
շօշափենք:

Հայ մամուլը նուիրական պարտականութիւնն ունի դաստիարակելու հայ ժողովուրդը. այդ դաստիարակութեան պտուղը պիտի ըլլայ բարեկրթութիւնը սրտի զգացումներուն, մանաւանդ խօսքի եւ գրի: «Գիրը կը սպաննէ», կ'ըսէ առածը. հայ հրապարակագիրները հետեւաբար պէտք են նկատի առնել որ մեզմէր վերջ եկող սերունդը պիտի ըլլայ մեր անաչառ դատաւորը, մեր հշմարիտ քննադատը, որ խաղաղ ու խորաթափանց հայեացքով քննութեան բովէն պիտի անցընէ կրքի ու զայրոյթի արդիւնք եղած արտայայտութիւնները, որոնց մէջ ոչ թէ հայրենասիրութիւն, ոչ թէ հշմարտասիրութիւն, այլ անձնական տեսակէտները բռնի պարտադրելու մոլեալ մղձաւանջը կը զգացուի:

[illegible]

Հայ մամուլը պետք է հունկ անաչափաբարձր լինի և չի
դիպի կեանքի, դիպի ապագան. սակայն ճամբան մեկ ուղղությամբ
ունենալու է հոս ալ. հակառակ պարագային ոչ թէ միութիւն,
ոչ թէ համերաշխ գործունէութիւն մը պիտի ըլլայ արդիւնքը՝
ձկտումով միեւնոյն հայրենասիրական գաղափարականին, այլ
երկփեղկում եւ վատնում ուժերու ազգային, կրօնական ու մշա-
կութային մարգերու մէջ:

Հ. Մ. ՃԱՆԱՇԵԱՆ

Հ. Մ. ՃԱՆԱՇԵԱՆ